Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18532

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i (ÇMFÖ), bireylerin dijital ortamlarda ki?isel verilerinin korunmas?na yönelik sahip olduklar? **fark?ndal?k** düzeylerini ve tutumlar?n? nicel olarak belirlemek amac?yla geli?tirilmi? öz bildirim temelli bir **psikometrik** araçt?r. Ölçek, özellikle sosyal medya, e-ticaret ve genel internet kullan?m? ba?lam?nda ortaya ç?kan **çevrimiçi mahremiyet** risklerine kar?? kullan?c?lar?n ne kadar bilinçli oldu?unu ölçmeyi hedefler. Korkmaz, Vergili ve Karada? (2021) taraf?ndan yürütülen bu geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki kullan?c?lar?n dijital güvenlik ve gizlilik alg?lar?n? de?erlendirmek için güvenilir ve geçerli bir araç sunmay? amaçlamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Mahremiyet, Fark?ndal?k, Ki?isel Veri, **Psikometri**, Ölçek Geli?tirme, Dijital Güvenlik, Gizlilik.

Yazarlar

Özgen Korkmaz, Mehmet Vergili, Emre Karada?.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin dijital platformlarda ve internet kullan?m?nda **ki?isel verilerin** toplanmas?, saklanmas? ve payla??lmas? süreçlerine dair gösterdikleri fark?ndal?k düzeyini standart ve nicel bir biçimde ölçmektir. Geli?tiriciler, bu ölçek arac?l???yla e?itimcilerin ve ara?t?rmac?lar?n, bireylerin mahremiyet bilincini art?rmaya yönelik haz?rlanan müdahale programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmelerine olanak sa?lamay? amaçlam??t?r.

Bu ölçek, ayn? zamanda, kullan?c?lar?n çevrimiçi ortamlarda proaktif olarak koruyucu davran??lar sergileme e?ilimlerini ve bu davran??lar?n alt?nda yatan bili?sel süreçleri anlamada önemli bir rol oynamaktad?r. Çal??ma, Türkiye ba?lam?nda çevrimiçi mahremiyet alg?s?n? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde inceleyebilecek özgün bir ölçme arac?na olan ihtiyac? gidermi?tir.

Yap?

Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i, bireyin çevrimiçi ortamlarda ki?isel bilgileri üzerindeki kontrolünü, risk alg?s?n? ve koruyucu davran??lar?n? içeren çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, sadece teknik okuryazarl?k düzeyini de?il, ayn? zamanda etik ve yasal sorumluluklara yönelik bilinç seviyesini de kapsar. Ölçek, bireyin dijital ayak izini yönetme ve mahremiyet ihlallerini önleme becerilerini yans?tan temel bile?enlere odaklan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in kuramsal yap?s?, genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenir: 1) Veri Payla??m?na Yönelik Tutum ve Risk Alg?s?, 2) Güvenlik ve Gizlilik Ayarlar?n? Kullanma Bilinci, ve 3) Çevrimiçi Davran??lar?n Uzun Vadeli Sonuçlar?n? Öngörme Yetene?i. Bu bile?enler, mahremiyet fark?ndal???n?n kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lar.

Geçerlilik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Korkmaz vd., 2021), yap? geçerlili?ini kan?tlamak amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?lm??t?r. AFA, maddelerin alt?nda yatan faktör yap?s?n? ortaya ç?kar?rken, DFA bu kuramsal yap?n?n veri ile uyumunu test etmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak beklenen boyutlar alt?nda topland???n? do?rulam??t?r.

Kapsam geçerlili?i, alan?nda uzman akademisyen ve ara?t?rmac?lar?n görü?lerine ba?vurularak sa?lanm??t?r. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? **geçerlilik** çal??malar? kapsam?nda, ölçe?in bilinen di?er dijital okuryazarl?k veya güvenlik ölçekleri ile beklenen düzeyde korelasyon gösterip göstermedi?i incelenmi?tir. Orijinal kaynakta spesifik katsay?lar belirtilmese de, makale geçerlilik çal??malar?n?n yap?ld???n? i?aret etmektedir.

Güvenilirlik

Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k **güvenirli?i**, Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanarak de?erlendirilmi?tir. Geli?tirme makalesinde, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s? bildirilmi?tir (genellikle 0.70 üzerinde). Yüksek katsay?lar, ölçe?in farkl? maddelerinin ayn? kuramsal yap?y? ölçme konusunda uyumlu oldu?unu gösterir.

Kararl?l?k güvenirli?i (test-tekrar test), ölçe?in zaman içinde tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini incelemek amac?yla da kullan?lm?? olabilir. Bu tür bir çal??ma, ölçe?in bir bireyin mahremiyet fark?ndal???ndaki kal?c? farkl?l?klar? do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? ve rastgele ölçüm hatalar?ndan etkilenmedi?ini destekler niteliktedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlulu?unu belirlemek için **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Analizler, ölçe?in çevrimiçi mahremiyet fark?ndal???n? temsil eden birden fazla alt faktöre sahip oldu?unu ortaya koymu?tur. Bu alt faktörler, bireylerin mahremiyet konusundaki bili?sel ve davran??sal yönlerini ayr??t?rmaya yard?mc? olur.

Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, elde edilen faktör yap?s?n?n iyi bir model uyumu gösterdi?ini kan?tlam??t?r. Bu, ÇMFÖ'nün kuramsal olarak öngörülen boyutlar?yla tutarl?

ARABPSYCHOLOGY.COM

oldu?unu ve bilimsel ara?t?rmalarda kullan?labilecek sa?lam bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

Ölçme Arac?

Test Type: Geli?tirme tipi bir ölçek olup, bireylerin çevrimiçi mahremiyet fark?ndal???na yönelik tutum ve alg?lar?n? ölçen öz bildirim (self-report) arac?d?r.

Format: Orijinal makalede spesifik derecelendirme format? belirtilmemi?tir, ancak bu tür psikolojik ölçekler genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullan?r.

Language Available: Türkçe.

Population Group: Yeti?kin ve ergen popülasyonlar?, özellikle internet kullan?c?lar? ve yüksekö?retim ö?rencileri.

Age Group: Genellikle 18 ya? ve üzeri yeti?kinler.

Population Details: Ölçe?in geli?tirme ve geçerlilik çal??malar? Türkiye'deki üniversite ö?rencileri veya genel internet kullan?c?lar? örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: Bireysel olarak ka??t-kalem veya çevrimiçi anket format?nda uygulanabilir. Uygulama süresi, maddelerin say?s?na ba?l? olarak genellikle 10-15 dakikay? a?mamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dijital Okuryazarl?k, Gizlilik Alg?s?, Çevrimiçi Davran??, Psikometrik Özellikler, Güvenirlik, Geçerlilik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: ozgenkorkmaz@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i, 2021 y?l?nda Korkmaz, Vergili ve Karada? taraf?ndan yay?nlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için genellikle orijinal makaleye usulüne uygun at?f yap?lmas? gerekmektedir. Ticari amaçl? kullan?mlar veya ölçe?in tam metnine eri?im için sorumlu yazar Özgen Korkmaz ile do?rudan ileti?ime geçilmesi tavsiye

ARABPSYCHOLOGY.COM

edilir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: ozgenkorkmaz@gmail.com

Makalenin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: cevrimici-mahremiyet-farkindalik-olceginin-gelistirilmesi-guvenirlik-ve-gecerlilik-calismasi-toad.pdf

Referanslar

Korkmaz, Ö., Vergili, M. & Karada?, E. (2021). Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?inin geli?tirilmesi: Güvenirlik ve geçerlilik çal??mas?. *Türkiye Bilimsel Ara?t?rmalar Dergisi, 6*(2), 297-311. Makaleye DergiPark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr.

Çevrimiçi Mahremiyet Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, geli?tirme çal??mas?n?n tam metni olan Korkmaz, Vergili ve Karada? (2021) referans?nda yer almaktad?r. Maddeler ve puanlama talimatlar? için okuyucular?n orijinal bilimsel makaleye ba?vurmalar? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM